

SVĚT PSŮ

Svět psů

Vánoční trh

12/2010

Australský
ovčák
hvězda z rodea

Water
New Dogs

JEZEVCÍCI

Nemocný
kvůli
potravě?

Ach ty ohňostroje!

PSI NA VOZÍKU

Cena 47 Kč, Slovensko: cena 2,56 €

Kynologický časopis pro všechny chovatele a milovníky psů – nejlepších přátel člověka

Portrét plemene:

Australský ovčák

Jeho název klame. Australský ovčák totiž vůbec nepochází z Austrálie. Zemí jeho původu je USA. Australáčci, jak milovníci a obdivovatelé australských ovčáků toto energií nabitě a podnikavé plemeno někdy s láskou nazývají, jsou tedy ve skutečnosti Američani.

Australský
ovčák
v provedení
blue merle

Když i Austrálie v jejich vývoji sehrála svou roli. Vezměme to ale popořadě. V 18. a 19. století, kdy to řadu dobrodruhů z Evropy hnalo směrem na západ, se na území dnešních Spojených států dostala také celá řada ovčáckých psů. První z nich údajně přišli do Ameriky již v 16. století, kdy španělští dobyvatelé nechali na lodích dopravit velká stáda ovcí do Nového Mexika. Většinu ovčáckých psů však s sebou vzali mnohem později angličtí, irští, skotští, francouzští a španělští chovatelé ovcí, kteří se nechtěli obejít bez svých příčníkových čtyřnohých pomocníků.

Při vývoji australských ovčáků hráli podle názoru mnoha kynologů důležitou roli také psi Basků, kteří se vydali na dlouhou cestu do Austrálie zhruba před 150 lety. Z pátého kontinentu se pak na počátku 19. století do Ameriky vydala skupina průkopníků s dobovatelskými sklony, a ti si na dlouhou cestu s sebou vzali své psy, u nichž se očitelně projevoval vliv různých původních skotských kollií. Určitá podobnost mezi australáčky a pyrenejskými ovčáky, kteří mají na čenichu rovněž krátkou srst, je nepopíratelná. Znamý kynolog Hans Räber se domnívá, že došlo i k přikřížení dingů, jimi odborníci to však nepokládají za pravděpodobné. Australští ovčáčtí psi se údajně vyznačovali nadprůměrnými schopnostmi a při práci se stádem

Trikolorně zbarvený australský ovčák

předčili celou řadu jiných plemen. Všechny své úkoly zvládali mistrovsky.

V Novém světě docházelo k čilé výměně nejrůznějších ovčáckých psů. Na velkých trzích s dobytkem nejeeden věrný pes změnil svého majitele; lidé psy různě křížili, aniž by se, zvláště zpočátku, příliš ohlíželi na jejich exteriér. Dobří pracovní psi se prodávali za horentní sumy. Z nejrůznějších plemen ovčáckých psů tak časem vznikl dlouhosrstý robustně stavěný ovčácký pes, který se vyznačoval velkou vytrvalostí a při práci se stádem dokázal hravě plnit všechny požadavky svého majitele. Na širokém základě vznikl

skrz naskrz vysoce výkonný ovčácký, hlídací i obranný pes, jehož využívali ovčáci, kovbojové, sedláci i cestovatelé.

Zpátky do Evropy

Ve 20. století se směs vzniklá ze starých ovčáckých psů vydala znovu na dlouhou cestu. První australské ovčáky přivedli do Evropy westernoví jezdci. Na jejich názvu nic nezměnila ani skutečnost, že přišli z Ameriky. I v Evropě žijí lidé, kteří se s nadšením zabývají westernovým jezdectvím; pořádají rodea a specializují se na appaloosy a quatery, americké westernové koně. Svá chovná zvířata, sedla

Portrét plemene:

Každý je originál. Australští ovčáci zaujmou i pestrostí barev

a samozřejmě také inspiraci si přivážejí z USA. Tam se seznámili také s australáky, kteří tam žili společně s koňmi, a zamilovali si je. Australský ovčák zůstal jezdcům věrný - a oni jemu. Právě oni dokážou tohoto agilního a pohyblivého psa, který bez problémů běhá vedle koní, aniž by měl sklony pytlčit nebo utíkat, nejlépe ocenit. Australák se nijak nezajímá ani o kolemjedoucí cyklisty či běžce pro zdraví. Běhat za nimi a hlasitě štěkat? To není jeho styl. Jeho existence se však neomezuje jen na jízdárny: australští ovčáci si získali postavení také jako oblíbení rodinní a sportovní psi.

Temperamentní a vytrvalý

Co do temperamentu a vytrvalosti australské ovčáky jen tak někdo nepřekoná. Přestože jsou velmi přátelští k lidem, jakmile se objeví důvod k neklidu dovedou být ostrážití a odvážní. Vůči dětem je většina psů tohoto plemene trpělivá a vysloveně hodná. Přesto bychom nikdy neměli zapomínat, že překypující temperament může malé děti ohrozit, a proto bychom je zásadně neměli nechávat, aby si s tímto podnikavým psem hrály zcela bez dozoru. Australácci jsou klubka plná energie - a úměrně tomu vyžadují dostatek zaměstnání. Z nedostatečně vytiženého ovčáckého psa se nezdědká vyvine nervózní nevyrovnaná bytost, jež je sama se sebou nespokojená a celému svému okolí dokáže jít pěkně na nervy.

Zámořské hvězdy

V USA ještě existuje mnoho chovatelů, kteří australské ovčáky používají v souladu s jejich původním posláním. Kteří stále dávají přednost prakticky použitelným psům, jež si dokážou vydělávat na živobytí při práci se stádem. Australští ovčáci jsou

vynikající ovčáci, kteří dokážou odvážně a účinně pracovat se stádem ovej, krav a dokonce i s bizony. Jezdci na koních si jich cení jako pozorných a ostrážitých průvodců, pro něž jsou typické inteligence, samostatné myšlení, rychlost a odvaha.

Mezi takové pravověrné chovatele patří i rod Hartnagleů, jež patří k nejznámějším chovatelům australských ovčáků a spoluzakladatelům jejich chovu. Oficiálně je chovají je od roku 1955, ale ve skutečnosti měli podobné psy už dávno předtím. Jen nebyli uznáni jako plemeno. Jednotný typ s charakteristickými fenotypickými znaky vykrytalizoval až kolem roku 1945.

Pyšní se tím, že své štěňata prodávají výhradně lidem, kteří je dovedou dostatečně zaměstnat a postarat se o to, aby psi byli co nejvíce v pohybu. Při výběru budoucích majitelů svých štěňat jsou velmi kritičtí a říkají: „Své psy vychováváme s velkou láskou. Jsou zvyklí na volný výběh a řada z nich je přímo předurčená k tomu stát se pracovními psy. Jsou to psi pro velmi aktivní lidi, kteří denně pracují dlouhé hodiny na ranči

Štěňátko ve věku 7 týdnů

a používají psy v souladu s jejich tradičním určením jako pracovní zvířata nebo kteří jim alespoň jsou schopni věnovat denně opravdu hodně času. Dlouhé procházky, agility, obedience nebo projíždky na koních... Existuje zkrátka řada možností, jak tyto psy dobře a efektivně zaměstnat. Obyvatelé měst, kteří chodí denně do zaměstnání a kteří svého psa hodlají zamknout denně na celý den do bytu, u nás nepochodí." Každý chovatel však není tak přísný. Vždyť australští ovčáci dnes v USA patří nejen k nejoblíbenějším pracovním, ale i rodinným psům.

Získal si i Evropu

Nejen slavný britský zpěvák David Bowie, ale i australský ovčák lidi fascinuje nestejně zbarvenými očima. Odborníci ovšem v takové chvíli zbystří. Různé zbarvené oči jsou pro ně totiž příznakem dědičného oslabení. Skutečně lze u tohoto všestranného ovčáckého psa očekávat problémy?

Australský ovčák, svými příznivci někdy láskyplně zvaný „ausi“, se nejprve proslavil vpravdě uměleckými kousky a triky, které předváděl na amerických rodících a posléze i v Evropě. I obyvatelé starého kontinentu rychle zjistili, že se jedná o mimořádně učenlivého psa s velkým pracovním nasazením. „Ausi“ přišel do módy. Mnozí jeho věrní příznivci se toho však spíše děšili, a dlouho proto bránili jeho oficiálnímu uznání. Obávali se totiž, že exteriérový čistokrevný chov by plemeno mohl poškodit.

Německý diplomovaný psycholog Christoph Jung, jenž vystudoval biologii a zaměřuje se na výzkum domácích zvířat, má názor poměrně jasný:

„Jakmile k uznání došlo, začali se lidé ve zvýšené míře zajímat o znaky údajně pro toto plemeno typické, tedy zbarvení srsti a očí. Vksu široké veřejnosti vyhovovalo, že australský ovčák zdědil od kolí zbarvení merle, byť založené na genetickém defektu. Ostatně i kolie ve zbarvení merle byly pravděpodobně vyšlechtěny z komerčních důvodů. Každopádně byl tento genetický defekt cíleným čistokrevným chovem záměrně a masivně šířen, protože postižená štěňata šla dobře na odbyt.

Merle je vlastně projevem dědičného onemocnění, které mimo jiné způsobuje zvláštní skvrnitost srsti a částečně dává modře působící barvy. Ovlivňuje také barvu očí, které mohou být zbarveny rozdílně, to znamená, že v jednom oku chybí pigment eumelanin. Merle je vyvoláno defektem genu zodpovědného za pigmentaci. Zbarvení očí a srsti způsobují dva melaniny. Produkce jednoho z těchto melaninů, eumelaninu zodpovědného za hnědo - černý pigment, je narušena. Viditelným výsledkem této poruchy je

Portrét plemene:

nezvyklá skvrnitost srsti a očí, jež byly zařazeny do kategorií „red merle“ a „blue merle“. Ve standardu je věnována velká pozornost dovoleným a nedovoleným barvám a například bílým znakům je přikládána taková důležitost, že mohou být dokonce důvodem pro vyloučení z chovu. Člověk by skoro až mohl nabýt dojmu, že pro mnohé chovatele a majitele jsou zbarvení srsti důležitější než fyzické a mentální zdraví psů. Strakatost je přitom jen viditelným následkem tohoto genetického defektu. Je prokázáno, že u heterozygotních psů, kde je nositelem genu merle jen jeden z rodičů, se 1 až 3 procenta psů rodí hluchých. Poškozeny mohou být i další smyslové orgány. K dalším možným následkům patří zvýšená mortalita štěňat i jiné zdravotní důsledky. Chov s homozygotními psy, kdy jsou oba rodiče nositelem genu merle, je seriózními organizacemi dokonce zcela zakázán, protože zde se už masivně vyskytují závažná poškození zdraví. Celkově lze vycházet z toho, že tento defekt negativně ovlivňuje vitalitu, délku života i celkovou robustnost psů. V Německu dokonce znalecké posudky k zákonu na ochranu zvířat doporučily na nositelích tohoto genu nechovat vůbec. Kromě toho merle vede i k dalšímu zátěži pro celé plemeno. Nelze spojovat dva jeho nositele, což ve svém důsledku znamená naprosto zbytečné zužování genofondu

Při soutěži agility

celé populace jen z důvodů módy. Cožpak je správné podporovat rizikové zbarvení jen proto, že se nám líbí nějaká barva? V USA jsou australští ovčáci testováni ještě na dalších deset dědičných onemocnění, jako jsou například šedý zákal, který se v populaci v současnosti rozšířil. Přesto však v sobě populární „ausi“ díky pestrosti svých předků stále ještě má hodně zdravé krve. Přes všechno výše uvedené na něj lze tedy stále ještě pohlížet jako na vitálního a robustního psa. Tolik názor německého odborníka, s nímž nejspíš každý chovatel nebude souhlasit. Ovšem přinejmenším za zamýšlení určitě stojí...

Světoběžník

Australského ovčáka objevil svět oficiální kynologie relativně nedávno. Díky tomu byl chov až do poloviny minulého století založen na zdravé, vitální a robustní bázi, prostě břemene výstavního chovu. Starý

„ausi“ se nevyznačoval jednotným vzhledem a byl velmi variabilní. Dlouho zůstával takovým, jakého ho ovčáci potřebovali celá staletí a tisíciletí. A z toho těží dodnes. I když mu čistokrevný chov před zhruba třiceti lety vnutil normovaný vzhled.

Ideální pes? Jak pro koho

I když je australský ovčák nezřídka představován jako ideální rodinný pes, jeho držení nemusí být vždy úplně jednoduché. Jako všichni psi, v nichž ještě žije ovčácká krev, jsou i australáci považováni za mimořádně učenlivé a pracovně horlivé. Pro majitele ovšem představuje australský ovčák určitou výzvu. Chce mít úkoly, jinak si je začne vyhledávat sám a to ne vždy takové, které by se pánovi líbily. Vlastní rodinu nebo třeba běžce v parku může začít pokládat za své „stádo“, které chce hnát. Nevytížený ausi může svou frustraci začít vybíjet i destruktivitou. Australští ovčáci jsou často drženi po dvou, protože sociální kontakt se stejně smýšlejícími psy je pro ně velmi důležitý. Skvěle vycházejí také s jinými zvířaty, zvláště s koňmi. Pokud člověk má chuť, čas a možnost s ním denně pracovat, je australský ovčák skutečně ideálním rodinným psem a milým, věrným partnerem.
*Text G. Metzová a Minerva
Foto: Martin Smrček a Minerva*

Australští ovčáci byli vyšlechtěni jako pracovní plemeno a dodnes jsou velmi pohybliví

Portrét plemene:

Lebka plochá až mírně klenutá

Oči mandlového tvaru, vyjadřují ostrážitost

Kromě zbarvení blue merle (na obr.) jsou možné i další barevné variety

Kohoutková výška psů 51 až 58 cm, fen 46 až 53 cm

Zád mírně spadající

Krk silný, středně dlouhý

Ocas rovný, přirozeně dlouhý, přirozeně krátký nebo kupírováný

Hřiva a náprsenka, výraznější u psů než u fen

Na zadní straně hrudních končetin je srst delší

Australský ovčák

Standard krátce – Australský ovčák

STANDARD: Standard číslo 342

ZEMĚ PŮVODU: USA

CHARAKTERISTIKA: Australský ovčák je dobře vyvážený, o něco delší než vyšší, střední velikosti a síly kostí, se zbarvením, které nabízí rozmanitost a osobitost. Je pozorný a živý, mrštný a cílý, pevně stavěný a osvalený bez neohrabanosti. Je to inteligentní pracovní pes se silnými pasterveckými a hlídacími instinkty. Je oddaný společník a vydrží pracovat celý den.

HLAVA: Čistá, silná a suchá. Celková velikost by měla odpovídat velikosti těla. Lebka plochá až mírně klenutá.

OČI: Hnědé, modré, jantarové nebo kombinace těchto barev

včetně skvrn a mramorování.

UŠI: Zavešené, trojúhelníkové, přiměřené velikosti, vysoko nasazené. V afektu se uši

Mají rádi vodu

Množství a kvalita podsady se liší v závislosti na klimatu. Srst je kratší a hladší na hlavě, uších, přední straně hrudních končetin a na hleznech.

BARVA: Blue merle, černá, red merle, červená – všechny barvy s i bez bílých odznaků, a s nebo bez tříslivých odznaků, žádný typ zbarvení nemá přednost. Linie růstu bílých chlupů límce nesmějí přesáhnout kohoutek.

VELIKOST: U psů se upřednostňuje 51 až 58 cm, u fen 46 až 53 cm.

KONTAKT: Klub chovatelů belgických ovčáků v českých zemích, <http://www.kchbo.com>
Klub chovatelů málopočetných plemen psů, http://www.kchmpp.cz/australsky_ovcak.html

Zvláště v USA mnoho AO stále pracuje u stád

natáčejí dopředu a nahoru nebo do strany (jako ucho tvaru růžového listku).

KRK: Silný, středně dlouhý, horní linie krku je lehce klenutá, dobře zasazený do plecí.

TĚLO: Délka od hrudní kosti k zadní straně stehna by měla být větší než výška v kohoutku, australský ovčák má obdélníkový rámec, je lehce delší než vyšší.

HRBET: Pevný, silný a rovný.

OCAS: Rovný, přirozeně dlouhý nebo zkrácený. Je-li kupírován (v zemích, kde tento zvyk není zakázaný), nebo přirozeně krátký, nepřesahuje 10 cm.

POHYB: Australský ovčák má hladký, nenucený krok. Vykazuje velkou čílost pohybu s vyrovnaným dlouhým krokem.

SRST: Středně hrubá, rovná až vlnitá, odolná vůči počasí a středně dlouhá.

Psi bývají mohutnější než feny

